

Dr. ORAVECZ János
(1935–2009)

2009. szeptember 27-én elhunyt ORAVECZ János geológus. 1955 óta, 54 éven át volt a Magyarhoni Földtani Társulat meghatározó tagja, hosszú éveken át válaszmányi tagja.

ORAVECZ János 1935-ben Kispesten született. Általános és középiskoláit Pestszentlőrincen végezte és itt is érettségizett. Városi gyerek volt, de vonzódott a természethez, a vidékhez, a földekhez, erdőkhöz. Ez a vonzalom vezethette arra, hogy 1953-ban Eötvös Loránd Tudományegyetem geológus szakára jelentkezzen. A Földtani Tanszék élén ez időben a nagy tekintélyű VADÁSZ Elemér professzor állt, aki fantáziát látott a terepen is jól mozgó érdeklődő fiatalemberben és végzése után gyakornokként, majd tudományos munkatársként alkalmazta az általa létrehozott Akadémiai Geológiai Kutatócsoportnál, majd néhány évvel később a Földtani Tanszéken. Itt azután belekóstolhatott a tudományos kutatásba és az oktatói munkába egyaránt. Az 1950-es évek végén, majd az 1960-as években pezsgő tudományos élet folyt a tanszéken. A fő cél Magyarország geológiájának a kor színvonalán álló, minél teljesebb megismerése és ezáltal az oktatás ismeretanyagának fejlesztése volt. A VADÁSZ professzor által irányított oktató- és kutatócsoport tagja lett az aktív és rendkívül széles érdeklődésű ORAVECZ János és különböző kutatási területeken hamar figyelemre méltó eredményeket ért el.

A szakemberek közül is kevesen tudják, hogy egyik első munkájával 1959-ben ő indította el a hazai finomrétegtani célú nanoplankton vizsgálatokat. Erről rövid közleményben számolt be a Földtani Közlöny hasábjain. Az 1960-as évek elején metamorf palák vizsgálata során is kiemelkedő felfedezést tett, amikor mikropaleontológiai módszerekkel bizonyította szilur korukat. E tárgyú kutatásának eredményei 1964-ben és 1965-ben jelentek meg, ugyancsak a Földtani Közlönyben.

Fő figyelme azonban már ekkor a triász kőzetek kutatása felé fordult. A Bakony, a Vértes, a Gerecse, a Pilis és a Budai-hegység triász képződményeit tárgyaló dolgozatai 1961-ben jelentek meg. 1963-ban doktorált és ez évben adta közre a dunántúli-középhegységi triász fácieskapcsolatokról írt korszakos jelentőségű dolgozatát, amely a karszthidrologiai kutatások alapját képezte és képezi még ma is, amely széleskörű felhasználást nyert a kőszén- és a bauxitkutatásban. A bauxit feképződmények bauxitprognosztikai minősítésével kapcsolatos társszerzőkkel írt munkái 1966 és 1970-ben jelentek meg.

Alapos vizsgálatokkal derítette ki a Cáki Konglomerátum képződési körülményeit, 1979-ben megjelent tanulmányában a kavicsok ősmaradványai alapján megállapította a kőzet perm utáni lerakódását és a kőzetek mezozoos metamorfózisára következtetett.

Az 1970-es években a légi- és az űrfelvételek geológiai értelmezésének területén végzett úttörő munkát. Néhány esetben alkalma nyílt repülőgépről megfigyeléseket végezni, felvételeket készíteni. Erre mindig nagy örömmel vállalkozott, élvezte a repülést, a légi megfigyelést, a terepbejárásokkal végzett megfigyelések összekapcsolásának lehetőségét. 1978-ban Észak-Magyarországról, majd 1981-ben a Magyar-középhegység egészéről közölt űrfelvételeken alapuló fototektonikai térképeket és értékelő tanulmányt.

Égész szakmai tevékenységét végigkísérte a geológiai ismeretek alkalmazásának szándéka és tudását szívesen vették igénybe a felhasználók az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszttől a Bauxitkutató Vállalatig, a Vízgazdálkodási Tudományos Kutatóintézetől az Országos Érc- és Ásványbánya Vállalatig. Az Eocén Program több száz kutatófűrésének fel-

dolgozásában értékelésében működött közre. A Magyar Állami Földtani Intézet alapszervény-programjában is lelkesen dolgozott. Sok középhegységi felszíni szelvény feldolgozása az ő nevéhez kötődik és olyan alapfúrások kitézése és feldolgozása is, amelyek máig meghatározó jelentőségűek. A geológiai látni- és tudnivalók nagyközönségnek való bemutatása is szívügye volt. Országszerte számos geológiai bemutatóhely magyarázó tábláinak szakmai anyagát ő állította össze. Nyugállományba vonulását követően örömmel vett részt a műemlékek kőzetanyagának eredetvizsgálatában, amely tág teret kínált anyagismeretének, lelőhelyismeretének alkalmazására.

1964-től vett részt a geológusok képzésében, 1966-tól adjunktusként egészen 1995-ben történt nyugdíjazásáig. Közreműködött Magyarország földtanának előadásában, gyakorlatok vezetésében, oktatta a földtani térképezést, speciális kollégiumot tartott a fotótektonikai értékelés módszereiről, hosszú időn át vezette a hallgatók nyári térképezési gyakorlatát.

A terepi oktatás híve volt. Gyakorta emlegette: „a kőzetet meg kell nézni, meg kell kalapálni!”. Gondos megfigyelés és dokumentálás után jöhet a következtetés. Ez volt oktatásának lényege. ORAVECZ tanár úr nem sokat nógatta a hallgatót, de aki érdeklődött tanulhatott, mindent megmutatott, amit ismert és nagyon sok mindent ismert. Így volt ez az egyetemi években és jóval később is.

ORAVECZ János eltávozott közülünk, csendben, szerényen ment el, ahogy élt, dolgozott. A geológusok közössége ismét szegényebb lett egy olyan egyéniséggel, aki hiányozni fog, akiről történeteink vannak, akit sokáig emlegetni fogunk összejöveteleinken, amelyeken ő már nem lehet ott. Emlékét megőrizzük, munkáját igyekszünk folytatni, úgy, hogy emlékéhez ne legyünk méltatlanok.

HAAS János

Nyomtatásban megjelent szakirodalmi munkássága

- ORAVECZ J. 1959: Hazai Cocolithophorida vizsgálatokról. — *Földtani Közlöny* **89**, 228–430.
- ORAVECZ J. 1961: A Gerecse és Buda–Pilisi-hegység közötti rögtérület triász képződményei. — *Földtani Közlöny* **91**, 173–185.
- NEUBRANDT-VÉGH, E. & ORAVECZ, J. 1960: Obertriassische Sedimentbildung in Raum des Gerecse- und Vértes-gebirges. — *Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Geologica* **3**, 184–193.
- ORAVECZ J. & VÉGHÉNYÉ NEUBRANDT E. 1961: A Vértes és a Bakony-hegységi triász rétegtani és szerkezeti kapcsolata. — *Földtani Közlöny* **91**, 162–172.
- VÉGHÉNYÉ NEUBRANDT E. & ORAVECZ J. 1961: A Gerecse- és a Vértes-hegységi felső-triász dolomit- és mészkőösszet. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyve* **49**, 291–294.
- ORAVECZ, J. 1962: Formations triasiques de la région de blocs située entre les montagnes de Gerecse et de Buda-Pilis. — *Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Geologica* **5**, 103–115.
- ORAVECZ, J. & VÉGHÉNYÉ NEUBRANDT, E. 1962: Connexions stratigraphiques et structurales entre le Trias de la Montagne Vértes et celui de la Montagne Bakony. — *Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Geologica* **5**, 117–126.
- ORAVECZ J. 1962: Új részletek a hazai triászból. — *Földtani Közlöny* **92**, 324–329.
- ORAVECZ J. 1963: A Dunántúli-középhegység felső-triász képződményeinek rétegtani és fácieskérdései. — *Földtani Közlöny* **93**, 63–73.
- ORAVECZ, J. 1963: Stratigraphische und Faziesproblem der obertriassischen Bildungen des Ungarischen Mittelgebirges. — *Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Geologica* **6**, 99–108.
- ORAVECZ J. 1964: Szilur képződmények Magyarországon. — *Földtani Közlöny* **94**, 3–9.
- ORAVECZ J. 1965: Szilur kőzetkavicsok földtörténeti szerepe törmelékes összeleteinkben. — *Földtani Közlöny* **95**, 401–405.
- ORAVECZ J. & PUSKÁS J. 1966: Középhegységi bauxitfekvő vizsgálatok. — *Földtani Közlöny* **96**, 61–65
- SZÁDECZKY-KARDOSS, E., BUBICS, I., JUHÁSZ, Á., ORAVECZ, J., PANTÓ, G., SZEPESHÁZY, K. 1967: Metamorphose ungar. — *Acta Geologica Hungarica* **11**, 49–58
- FÜLÖP, J. (in co-operation with BARNABÁS, K., BÖJTÖSNÉ VARRÓK, K., CSEH-NÉMETH, J. GÉCZY, B., GIDAI, L., HÓDI, M., GÓCZÁN, F., JÁMBOR, Á., JUGOVICS, L., KNAUER, J., KÓKAY, J., KONDA, J., KOPEK, Gy., MAJOROS, Gy., MOLDVAY, L., ORAVECZ, J., SZABÓ, I., SZABÓNÉ DRUBINA, M. & VIGH, G.) 1968: *Geology of the Transdanubian Central Mountains. — Guide to Excursion 39 C, Hungary. Int. Geol. Congress, Prague 1968.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 50 p.
- ORAVECZ J. 1968: A Budai-hegység földtani felépítése. — In: ALFÖLDI L. & BÉLTEKY L. (szerk.): *Budapest hévizei.* Vituki, Budapest 11–25.
- FÜLÖP J. (in co-operation with BARNABÁS, K., BÖJTÖSNÉ VARRÓK, K., CSEH-NÉMETH, J. GÉCZY, B., GIDAI, L., HÓDI, M., GÓCZÁN, F., JÁMBOR, Á., JUGOVICS, L., KNAUER, J., KÓKAY, J., KONDA, J., KOPEK, Gy., MAJOROS, Gy., MOLDVAY, L., NAGY, E., ORAVECZ, J., SZABÓNÉ DRUBINA, M. & VIGH, G.) 1969: *Geology of the Transdanubian Central Mountains. — Guide to Excursion. Congress of the Carpatho-Balkan Geological Association IX. 1969. MÁFI, Budapest, 47 p.*
- FÜLÖP J. (szerk.) BARNABÁS K., BÁRDOS M., BÁRDOSSY Gy., ERDÉLYI T., FÜLÖP J., FARKAS P., KÁROLY Gy., ORAVECZ J., SZANTNER F., VIZY B. & ZENKOVITS F. 1969: Bauxitföldtani kirándulás a Dunántúli Középhegységben. — *Bauxitföldtani Konferencia. MÁFI, Budapest, 60 p.*
- KÁROLY, Gy., ORAVECZ, J., KOPEK, G. & DUDICH, E. 1970: Stratigraphic horizons of the footwall formations of bauxite deposits in Hungary. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyve* **54**, 95–107.

- ORAVECZ J. 1978: Észak-Magyarország fototektonikai vázlata. — *Általános Földtani Szemle* **11**, 35–46.
- ORAVECZ J. 1978: Paléozoïque. — *Lexique Stratigraphique International. Vol. 1. Europe. Fasc. 9. Hongrie. 2. Éd. CNRS. Paris*, 9–13.
- ORAVECZ, J. 1978: Bestimmung des Materials. — In: TÖRÖK, Gy.: Abschied Christi von seiner Mutter — ein relief aus Neutra. — *Acta Historiae Academiae Scientiarum Hungaricae* **24**, 1–4. 230.
- ORAVECZ J. 1978: Északmagyarország fototektonikai vázlata. — *Általános Földtani Szemle* (1972) 125–132.
- ORAVECZ J. 1979: A cáki konglomerátum földtani vizsgálata. — *Földtani Közlemény* **109**, 14–45.
- ORAVECZ J. 1980: A földtörténeti ókor alsó fele Magyarországon. — *TIT Földtudományi választmánya és TIT Természettudományi Stúdió*. Budapest, 21–37.
- ORAVECZ J. 1980: A tenger térhódítása a középkor elején Magyarországon. — *TIT Földtudományi választmánya és TIT Természettudományi Stúdió*. Budapest, 62–79.
- ORAVECZ J. 1981: A Magyar-középhegység fototektonikai vázlata. — *Földtani Közlemény* **111**, 197–204
- ORAVECZ, J. 1983: Excursion A. — *28th International Geophysical Symposium, Balatonszemes, 28 September – 1 October 1983*.
- BALOGH, K., DOBOSI, K., GÓCZÁN, F., HAAS, J., ORAVECZ, J., ORAVECZ-SCHEFFER, A., SZABÓ, I. & VÉGH-NEUBRANDT, E. 1983: Report on the activities of the Triassic Working-Group in Hungary. — *Schriftenreihe der Erdwissenschaftlichen Kommissionen*, 5, *International Geological Correlation Programme Project Nr. 73/I/4. Triassic of the Tethys Realm*. 17–36.
- HAAS, J., J. EDELÉNYI, E. (eds) HAAS, J., J. EDELÉNYI, E., GIDAI, L., KAISER, M., KRETZOI, M. & ORAVECZ, J. 1985: Geology of the Sümeg Area. — *Geologica Hungarica series Geologica* **20**, Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, 365 p.
- ORAVECZ J. 1986: Balaton-felvidék, Csopak, Nosztori-völgy — Nosztori Valley, Csopak, Balaton Highland. — *Magyarország geológiai alapszelvényei*. Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, 6 p. (in Hungarian and English)
- ORAVECZ J. 1987 Fekete-hegy, Pilisszentlélek. — *Magyarország geológiai alapszelvényei*. Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, 5 p.
- HAAS J., TÓTHNÉ MAKK Á., GÓCZÁN F., ORAVECZNÉ SCHEFFER A., ORAVECZ J. & SZABÓ I. 1988: Alsó-triász alapszelvények a Dunántúli-középhegységben. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyve* **65**, 356 p.
- KORPÁS L., FODOR L., MAGYARI Á., DÉNES Gy. & ORAVECZ J. 2002: A Gellért-hegy földtana, karszt- és szerkezetfejlődése. — *Karszt és Barlang* 1998–1999/I–II, 57–93.
- ORAVECZ J. & TARDY J. 2000: Világörökség „alul- és oldalnézetből” — ahonnan kevésbé ismerjük. — *Földgömb* **24**, 5, 48–61.
- ORAVECZ J., HALUPKA G. & ELŐD R. 2004: Kőpark Tanösvény. — *Tanösvények Budapest körül* 5. A Duna-Ipoly Nemzeti Park kiadványa, 12 p.